

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ผู้วิจัยสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี

1.1.2 เพื่อศึกษามาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี

1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 23 คน ครูปฏิบัติการสอนจำนวน 884 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี 2551)

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 23 คน และ ครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนละ 9 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูปฏิบัติการสอนจำนวน 207 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 230 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and morgan) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1) แบบสอบถามระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยใช้สูตรครอนบัก (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

2) แบบรวบรวมข้อมูลผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 23 โรงเรียน โดยผู้วิจัยนำส่งหนังสือด้วยตนเองจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ไปพบผู้บริหารโรงเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการสอนตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยตามเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนคืนด้วยตนเอง โดยได้รับคืนเท่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ 100

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

2) วิเคราะห์มาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี โดย ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี

1.3.1 การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี พบว่า เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1) ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านภูมิทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านอาคารสถานที่ และด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการบริหารจัดการ กับด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

1.3.2 ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา ด้านผู้เรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่ามีมาตรฐานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก 3 มาตรฐาน เรียงจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐาน 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ตามลำดับ มาตรฐานที่มีการประเมินอยู่ในระดับดีมี 3 มาตรฐาน เรียงจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ มาตรฐานที่มีการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

1.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กับ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ สูงสุด และมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ต่ำสุด วิเคราะห์เป็นรายด้าน และรายมาตรฐาน ดังนี้

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ในทางบวกโดยภาพรวมทุกมาตรฐาน โดยมาตรฐานที่ 4 คือผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์กันสูงสุดและ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภูมิทัศน์ มีความสัมพันธ์กับ มาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ สูงสุด และ ด้านอาคารสถานที่ มีความสัมพันธ์กับ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ต่ำสุด

การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม มีความสัมพันธ์ในทางบวกโดยภาพรวมกับทุก มาตรฐาน โดยมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา สูงสุด และ การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับมาตรฐาน ที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน บริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สูงสุด และ ด้านบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ต่ำสุด

2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี มีประเด็นสำคัญที่ควรแก่การนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐาน การวิจัยดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติหน้าที่สอน เห็นความสำคัญของการจัด สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพราะบรรยากาศสภาพแวดล้อมจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งยังหล่อหลอมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึง

ประสงค์ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ครูยังต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 24 (5) “ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” เช่นเดียวกับงานวิจัยที่กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544: 10 อ้างถึงใน ชงชัย แสงโพลง) ระบุว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนและผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เน้นการบริหารสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดบรรยากาศเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ ความดี และความสุส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำรัส พิมพา (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร พบว่า การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้้อมด้านกายภาพมีการจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านภูมิทัศน์ อาจเป็นเพราะภูมิทัศน์เป็นสิ่งที่คนทั่วไปมองเห็นง่ายสามารถดึงดูดความสนใจและสร้างบรรยากาศที่ดีต่อผู้พบเห็นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน จึงให้ความสำคัญในการจัดภูมิทัศน์ เป็นอย่างมาก ส่วนด้านอาคารสถานที่ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งสถานศึกษาต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน นักศึกษา เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกแก่นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ให้บริการ (นรา สมประสงค์ 2546: 70) ผู้บริหารโรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับอาคารสถานที่ อย่างมาก เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียน ครู อาจารย์และผู้ให้บริการที่มาใช้อาคารสถานที่ ห้องและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก และด้านความปลอดภัย พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นรา สมประสงค์ (2546:75) เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย ตลอดเวลาที่นักเรียน นักศึกษาอยู่ในโรงเรียนต้องมีความปลอดภัย ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยภายในโรงเรียน การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัยจึงอยู่ในระดับมาก

2.1.2 การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชงชัย แสงโพลง (2546: บทคัดย่อ) พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารสิ่งแวดล้้อม ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้าน

การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คำจันทร์ อัปการัตน์ (2542: 23) สรุปไว้ว่า การบริหารและการจัดการในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา ถ้าการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพแล้วจะส่งเสริมให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานด้วยความสำเร็จ และธนศ ขำเกิด (2534: 896 – 900) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมด้านบริหารจัดการไว้ว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันที่มีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน หรืออาจเป็นผลมาจาก การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ตัวอย่างที่ 16.1 มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม ตัวอย่างที่ 16.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน ตัวอย่างที่ 16.3 มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ตัวอย่างที่ 16.4 มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียงและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี ตัวอย่างที่ 16.5 มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา การปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ จึงอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนการสอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส พิมพา (2547: บทคัดย่อ) พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร ด้านการเรียนการสอน มีการจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ ทวีศิลป์ สารเสน (2543: 124) ที่พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ทางการเรียนในห้องเรียน ด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริวรรณ ศรีพหล (2537: 35) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน หรือบรรยากาศในห้องเรียน ถ้าบรรยากาศของห้องเรียนดีจะเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตรงกันข้ามถ้าบรรยากาศของห้องเรียนไม่ดีจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน จึงอยู่ในระดับมาก และด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นรา สมประสงค์ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของนิสิตปีที่ 2

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544: 10) เกี่ยวกับ เรื่องครูยุคใหม่และวิธีการเรียน การสอนที่นักเรียนต้องการ พบว่า ครูยุคใหม่ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษา ตอนปลายต้องการ คือ ครูใจดี มีอารมณ์ขัน ไม่เข้มงวดจนเกินไป เพราะจะไม่เครียดกับการเรียน เน้นเนื้อหาแต่สอดแทรกอารมณ์ขันเพื่อคลายเครียด ครูควรปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนมากยิ่งขึ้น จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น และอาจเป็นผลมาจากผู้บริหาร โรงเรียนให้ความสำคัญกับ นักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้อยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น เป็นสุข มีขวัญ กำลังใจในการทำงานการเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัด สภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในระดับมาก

2.2 ระดับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับดี ซึ่งอาจเป็นเพราะจังหวัดจันทบุรี มีการดำเนินการประเมิน คุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีแผนการปฏิบัติงาน นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานประกัน คุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อรับการประเมินภายนอก นอกจากนี้ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) เพราะทุกโรงเรียนได้ทราบ ล่วงหน้าเกี่ยวกับกำหนดการที่จะได้รับการประเมินคุณภาพ จึงมีการดำเนินการเพื่อเตรียมรับ การประเมิน นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ซึ่งทำให้ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 “ให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกัน คุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” มาตรา 48 “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและ สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ระดับคุณภาพ นักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาด้านผู้เรียนจึงอยู่ในระดับ ดี

2.3 ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน กับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียน ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนถือเป็นเรื่องต้องปฏิบัติ สอดคล้องกับปราโมทย์ อุปถัมภ์ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนของกลุ่ม โรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ห้องเรียนที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ มีการจัด

ตกแต่งอย่างสวยงาม สะอาด น่าสนใจ วัสดุอุปกรณ์ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ ทำงานร่วมกันได้ ถ้าห้องเรียนได้รับการเอาใจใส่น้อย มีการจัดตกแต่งห้องเรียนไม่มากนัก ครูไม่ได้ให้ความสำคัญของความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของห้องเรียน ทำให้นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเองขาดระเบียบ วินัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548: 240) ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและบรรยากาศของโรงเรียนนั้นช่วยส่งเสริม ในการเรียนการทำงานของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เกิดจากหลายปัจจัยตั้งแต่ตัวผู้เรียนเองและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ นรา สมประสงค์ (2546: 59) เกี่ยวกับสภาพสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสรุปว่า เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ เช่นเดียวกับงานอื่น ๆ เพราะ (1) สภาพแวดล้อมที่ดีช่วยยกระดับคุณภาพการดำรงชีวิตประจำวันในสถานศึกษาได้ (2) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ช่วยพัฒนาคนในสถานศึกษาได้อย่างรอบด้าน (3) สภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาช่วยพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม โดยบัญญัติไว้ในหมวด 4 มาตรา 23 (2) กำหนดให้การจัดการศึกษา “ต้องให้ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน จากข้อกำหนดดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาต้องรับหน้าที่ในการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน เพื่อ การเรียนการสอน การปฏิบัติงาน ของคนในโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน เพราะนักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข และวสันต์ ปัญญา (2544:บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่ พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในระดับมาก เพราะโรงเรียนขนาดกลางพัฒนาตนเองในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อรับรองนักเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมทุกด้านแต่นักเรียนเป็นจำนวนมากจึงอยู่กันอย่างแออัด จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของทุกคนในโรงเรียนโดยเฉพาะนักเรียน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคนในโรงเรียน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่ต้องพัฒนาให้ดีขึ้น คือ การส่งเสริมให้ ครู นักเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา การสนับสนุนให้มีการผลิต จัดทำ จัดหา ปรับปรุง เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เหมาะสม เปิดโอกาสให้ ครู นักเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง ประเมินการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1) หน่วยงานในระดับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ชุมชน และมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ จัดให้มีการประเมินผลนิเทศติดตามการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาครูให้เข้าการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง

2) หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการประชุม สัมมนา ผู้บริหารโรงเรียน ครู เพื่อให้ความรู้ เห็นความสำคัญ และชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

3.1.2 ระดับคุณภาพนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานทั้ง 7 มาตรฐานอยู่ในระดับ ดี ยกเว้นมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร อยู่ในระดับพอใช้ ดังนั้น จึงควรพัฒนาระดับคุณภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1) หน่วยงานในระดับโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2) หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการประชุม สัมมนา ผู้บริหารโรงเรียน ครู เพื่อให้ความรู้ เห็นความสำคัญ และชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น

3.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน กับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการศึกษา พบว่า มี

ความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่ต้องพัฒนาให้ดีขึ้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับ การจัดสภาพแวดล้อมด้านความอาคารสถานที่และด้านความปลอดภัย ให้มากขึ้น เพราะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ดังนี้คือ

1) หน่วยงานในระดับโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องส่งเสริมสนับสนุน การจัดหา ปรับปรุง พัฒนา และให้ความสำคัญของ อาคารสถานที่และความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นอันดับแรก เพื่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้เป็นผู้มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

2) หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียน ครู เพื่อให้ความรู้ เห็นความสำคัญ และชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับ อาคารสถานที่และความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นอันดับแรก เพื่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้เป็นผู้มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านอื่น เช่น ด้านครู ด้านผู้บริหาร

3.2.2 ควรมีการวิจัยสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อนำข้อค้นพบไปปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

3.2.3 ควรมีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนกับการบริหารการศึกษาในแบบอื่น ๆ เช่น การบริหารงานวิชาการ แบบภาวะผู้นำกับกระบวนการประกันคุณภาพสถานศึกษา